

ԱՆՅՐ ԿԹՈՌՈՒՄ
ԵՎ ԽԵՄԵՐՈՒՄ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՓՈԽԱՆՈՐԴ ԳԵՐԱՇՆՈՐՀ Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԱՐՔԵՊՍ. ՆԵՐՍԻՍՅԱՆԻ ՄԱՄԼՈ ՍՍՈՒԼԻՍԸ

Ն.Ա.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հայրապետական քարձր տնօրինությամբ սույն թվականի նոյեմբերի 30-ին Արարատյան Հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ գերաշնորհ Տ. Գարեգին արքեպս. Ներսիսյանը նշանակվեց Կաթողիկոսական Ընդհանուր Փոխանորդ, մի երևույթ, որ, իր նախադեպը չունենալով Հայոց Եկեղեցու պատմության մեր շրջանում, տարբեր արձագանքներ գտավ Հայաստանյան մամուլում: Լրատվամիջոցների էջերում հայտնվեցին միմյանց հակասող կարծիքներ ու տեսակետներ: Որպեսզի ավելի լայն շրջանակներ չընդգրկի օրավուր աճող հետաքրքրությունը և վերջնականորեն պատասխան տրվի շատերին հուզող այդ և նմանատիպ այլ հարցերի, դեկտեմբերի 3-ին Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում Կաթողիկոսական Ընդհանուր Փոխանորդի կողմից հրավիրվեց մամուլ ասուլիս, որին մերկա էին Մայր Աթոռի դիվանապետ գերաշնորհ Տ. Ներսես արքեպս. Պոզապալյանը, ինչպես նաև հոգեշնորհ Տ. Արտակ արքեպ. Տիգրանյանը:

Ծիշտ մեկ ժամ տևած ասուլիսին մասնակցում էին 40-ից ավելի լրագրողներ: Առաջադրվեցին բազմաբնույթ հարցեր, որոնց Փոխանորդ Սրբազան Հայրը պատասխանեց ամենայն մանրամասնությամբ:

Ինչպես լրացուցիչ բացատրության մեջ նշեց Մայր Աթոռի դիվանապետ գերաշնորհ Տ. Ներսես արքեպս. Պոզապալյանը, մինչև 1918 թվականը Հայաստանյայց Եկեղեցին առաջնորդվում էր «ՊՈԼԺՄԵՆԻ»-ով, որում հայրապետական փոխանորդի պաշտոն չկար, վարչական գործունեությամբ զբաղվում էր ՍԻՆՈՂ-ը: Կաթողիկոսը միայն տարեկան չորս ամիս անընդմեջ բացակայելու իրավունք ուներ Մայր Աթոռից: Եթե ավելի երկար ժամանակով էր բացակայելու, ապա նման պարագայում ցարից պետք է հատուկ արտոնություն վերցներ: Իսկ երբ Կաթողիկոսը հիվանդ էր, Սինոդի ավագազույց եպիսկոպոսը (Սինոդը բաղկացած էր լինում երեք եպիսկոպոսներից, երեք վարդապետներից) փոխարինում էր Կաթողիկոսին՝ առանց քվեարկելու իրավունք ունենալու: Փաստորեն մեր Եկեղեցում Կաթողիկոսական Փոխանորդի պաշտոնը չի գործել:

Ասուլիսն սկսվեց Տերունական աղոթքով, ապա մերկաներին հակիրճ խոսքով դիմեց Ներսես Սրբազանը՝ ի մասնավորի ասելով.

«Ողջունում եմ մամուլի ներկայացուցիչներին՝ ասուլիսի առիթով, Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Վեհարանում: Վերջին օրերին մեր մամուլի մեջ մեծապես արձագանք գտավ Հայրապետական Տնօրինության հրապարակումը, համաձայն որի Արարատյան Հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ գերաշնորհ Տ. Գարեգին արքեպս. Ներսիսյանը Վեհափառ Հայրապետի կողմից նշանակվել է Կաթողիկոսական Ընդհանուր Փոխանորդ:

Մենք՝ Մայր Աթոռի միաբաններս, Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամներս, պաշտոնեությունը Մայր Աթոռի, սրտագինս շնորհավորեցինք Գարեգին Սրբազանին՝ մաղթելով նրան համբերություն և անկտրուս եռանդ իր ստանձնած դժվարին պարտականության առիթով: Այս տնօրինությունը ոչ միայն Մայր Աթոռի միաբանության, Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի հետ է առնչվում, այլև Հայաստանյայց Եկեղեցու հետ ընդհանրապես, և այդ առիթով էլ այսօր հրավիրել ենք ձեզ՝ առավել պարզաբանումներ տալու ձեզ հետաքրքրող հարցերին»:

Այնուհետև Ներսես Սրբազան ընթերցեց Հայրապետական Տնօրինության գիրը:

Իր խոսքում Տ. Գարեգին արքեպս. Ներսիսյանը մախ շնորհակալություն հայտնեց ընձեռված հմարավորության համար և ապա ավելացրեց.

«Ես առաջին հերթին մախ ուզում եմ շնորհակալությունս հայտնել Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի դիվանապետ գերաշնորհ Տ. Ներսես արքեպս. Պողոսպալյանին, որ, վաճական Խորհրդի մյուս անդամների հետ միասին, այս հմարավորությունը ընձեռեց՝ հրավիրելով մասնիկ այս աստվածի՝ ծանուցելու համար Վեհափառ Հայրապետի Հայրապետական Տնօրինությունը կաթողիկոսական Ընդհանուր Փոխանորդ նշանակելու կապակցությամբ:

Ծանկանում եմ շնորհակալություն հայտնել ման ձեզ՝ այցելության, մեր կողմից եղած հրավերքին ընդառաջելու համար: Ողջունում եմ բոլորիդ ներկայությունը Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում: Սա մեր անդրանիկ հանդիպումն է, սակայն վստահ եմ, որ հետագայում մեզն առիթներ մենք դեռ կունենանք տարբեր հարցերի առնչությամբ, տարբեր առիթներով:

Ինչպես գիտեք, այս վերջին շաբաթը ես գտնվում էի Միացյալ Նահանգներում: Երկու-երեք օր է, ինչ վերադարձել եմ և ուրախ եմ ծանուցելու ձեզ, որ այնտեղ հանդիպեցի Վեհափառ Հայրապետի հետ: Նորին Սրբության առողջական վիճակը շատ լավ է: Հետվիրափատական ապաքինման շրջանը բարեհաջող է ընթանում, սպասվածից ավելի ցանկալի արդյունքներ են արձանագրվում: Վեհափառ Հայրապետը հույս հայտնեց, որ երկու ամսից հետո հավանաբար կվերադառնա Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին, Հայրապետական իր ծառայությանը՝ առաջնորդելու մեր Եկեղեցին և մեր հավատավոր ժողովրդին:

Արդեն Հայրապետական Տնօրինությունից և մամուլում եղած հրապարակումներից գիտեք, Վեհափառ Հայրապետը, մկատի ունենալով, որ բավականին ժամանակ պետք է բացակայի և հետագայում էլ, առողջական պատճառներով հարկադրաբար բացակայությունները կշարունակվեն Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնից, մեզն տնօրինում է կատարել՝ Կաթողիկոսական Ընդհանուր Փոխանորդի պաշտոնը կյանքի կոչելով և այդ պաշտոնին նշանակելով ինձ: Այդ կապակցությամբ ուզում եմ իմ խորին երախտագիտությունը հայտնել Վեհափառ Հայրապետին այս վստահության համար:

Կաթողիկոսական ընդհանուր փոխանորդի պաշտոնի հասկացությունը մեր եկեղեցական կյանքում եղել է, սակայն գոնե այս դարաշրջանում

կիրառություն չի ունեցել, գործադրության մեջ չի եղել Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում: Այն նշանակովի պաշտոն է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կամ Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոսի կողմից: Վստահ եմ, որ քապականին հարցեր կունենաք: Արդեն իսկ անցյալ օրերին մասնավոր եղան որոշ հարցադրումներ, որոշ մտածումներ, որոնք կարոտ էին լուսաբանման»:

Գարեգին Սրբազանի խոսքին հաջորդեցին լրագրողների հարցերը:

ՀԱՐԹ.- Սրբազան Հայր, որպես Կաթողիկոսական Ընդհանուր Փոխանորդ, որո՞նք են լինելու Ձեր առաջին քայլերը:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Ամենից առաջ ես պետք է ամեն ամեն ինչ, որպեսզի կարողանամ արդարացնել Վեհափառ Հայրապետի մեծ վստահությունը՝ Մայր Աթոռի ողջ գործունեությունը, վարչական աշխատանքները կազմակերպելու համար: Ընթացիկ աշխատանքները պետք է կարգավորվեն: Այնպես որ մեր ծառայությունն այդ կլինի և ծանոթացում Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի ողջ գործունեությանը, որից հետո թերևս լինեն մտածումներ, գաղափարներ, առաջարկներ, որոնք կներկայացվեն Վեհափառ Հայրապետին, կքննարկվեն Գերագույն Հոգևոր Խորհրդում և, ունենալով Հայոց Հայրապետի հավանությունը, աստիճանաբար կփորձենք դրանք կյանքի կոչել, իրականացնել:

ՀԱՐԹ.- Որքա՞ն ժամանակով է Մայր Աթոռից քացակալելու Վեհափառ Հայրապետը և, ըստ այդմ, որքա՞ն է տևելու Ձեր այս պաշտոնը:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Ինչպես ասացի, Վեհափառ Հայրապետի իրավունքն է այս նշանակումը և այս պաշտոնը կգործի այնքան ժամանակ, որքան անհրաժեշտ կմկատի Նորին Սուրբ Օծությունը:

ՀԱՐԹ.- Հայ Եկեղեցու պատմությունն արժանազոր է՝ է մնալ փաստ և հատկապես ո՞ր Կաթողիկոսն է նշանակել ընդհանուր փոխանորդ:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Նման պարագա ինձ հայտնի չէ, ծանոթ չէ: Ընդհանրապես Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում երբ վախճանվել են Կաթողիկոսները, եպիսկոպոսաց դասը հավաքվել և ընտրել է Կաթողիկոսական Տեղապահ, որը վարել է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսության ընթացիկ գործերը՝ մինչև մեր Հայրապետի ընտրությունը:

ՀԱՐԹ.- Համատեղելո՞ւ եք Առաջնորդական փոխանորդի պաշտոնը մորի հետ, թե՞ Ձեզ ես կփոխարինեն Արարատյան Հայրապետական թեմում:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Վեհափառ Հայրապետի տնօրինությամբ, ամեն օր առավոտյան պետք է գտնվեմ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում՝ հետևելու և կարգավորելու Մայր Աթոռի գործերը, այստեղ կլինեմ մինչև ժամը մեկն անց երեսուն րոպե, որից հետո մեկնելու եմ Երևան՝ Արարատյան թեմի առաջնորդարան՝ այնտեղ թեմի աշխատանքները վարելու: Իսկ երեկոյան կրկին պետք է վերադառնամ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին:

ՀԱՐԹ.- Ինչպես նշվեց, Կաթողիկոսական Փոխանորդի պաշտոնը եղել է Հայոց Եկեղեցում, սակայն Մայր Աթոռի պարագային չի գործածվել: Այդ դեպքում ինչո՞ւ Վեհափառ Հայրապետը չնշանակեց Աթոռակից Կաթողիկոս:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Աթոռակցության պարագան կաթողիկոսական

իրավասությանց մեջ չէ: Աթոռակիցը մույնպես ընտրվում է Ազգային-եկեղեցական ժողովի կողմից: Աթոռակից է ընտրվում այն դեպքում, երբ Կաթողիկոսը, ելնելով առողջական վիճակից, անկարող է դառնում իրականացնել իր պարտականությունները մեր Եկեղեցու և ժողովրդի կյանքում: Ուրեմն, մամն պարագա գոյություն չունի այսօր Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցում, Վեհափառ Հայրապետը կարող է ժամանակավոր բժշկական խնամքի, և մենք աղոթում ու մաղթում ենք, որ մա շուտափույթ վերագտնի իր առողջությունը և վերադառնա Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին՝ վարելու Հայրապետական գործունեությունը:

ՀԱՐԾ.- Դուք ԱՄՆ-ում անցկացրեցիք երկու շաբաթ: Մի քանի խոսքով ներկայացրեք Ձեր ունեցած հանդիպումներն այնտեղ:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Բնականաբար, առաջին հանդիպումը Վեհափառ Հայրապետի հետ էր: Ներկայացանք Հայոց Հայրապետին և հետաքրքրվեցինք մրա առողջականով ու մեր բարեմաղթանքները հայտնեցինք Նորին Սրբությանը: Այնուհետև Վեհափառը հայտնեց իր որոշման մասին: Ես որդիական իմ հնազանդությունը հայտնեցի Հայոց Հայրապետին՝ պատրաստականությամբ ստանձնելու առաջադրված այդ դժվարին պաշտոնը: Աշխատանքների հետագա կազմակերպման առնչությամբ մի քանի հանդիպումներ ունեցանք Նորին Սրբության հետ՝ ճշտելու որոշակի խնդիրներ, պարագաներ, հարցեր, որոնք կապվում են, որպես Կաթողիկոսական Փոխանորդ, մեր աշխատանքների կազմակերպման հետ:

Այս ճամփորդության ժամանակ առիթ ունեցա մաև հանդիպելու Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միության մախագահի հետ: Ինչպես գիտեք, ՀԲԸՄ Կենտրոնական վարչությանց անդամ եմ, և Արարատյան Հայրապետական թեմը սերտ համագործակցություն ունի ՀԲԸՄ-ի հետ: Թեմում գնազան ծրագրեր հովանավորվում, գործում են ՀԲԸՄ-ի մյուսական, ֆինանսական աջակցության շնորհիվ: Ներկայացրեցինք հետագա ծրագրերի առաջարկներ, ինչպես մաև հաշվետվություն՝ կատարված աշխատանքների վերաբերյալ, այն ծրագրերի շուրջ, որոնք հովանավորվում են ՀԲԸՄ-ի կողմից:

Հանդիպում ունեցանք մաև թեմակալ առաջնորդի հետ, որի ընթացքում ևս գրուցեցինք մեր Եկեղեցու կյանքին առնչվող գնազան հարցերի, խնդիրների շուրջ: Որից հետո, օգտագործելով ընձեռված առիթը, արդեն իսկ Միացյալ Նահանգներ մեկնելու այս ճամփորդությունը մեր կողմից ծրագրված էր և, առիթն օգտագործելով, խնդրեցինք Վեհափառին, որ, մինչ մոր պաշտոնին անցնելը, չորս-հինգ օր ժամանակ տրամադրի, հատկացնի, որպեսզի կազմակերպենք մեր հանգիստը, որից հետո վերադարձանք Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին:

ՀԱՐԾ.- Դուք հասարակայնության լայն շրջանում հայտնի եք որպես գործունյա և սիրված հոգևորական: Ստանձնելով այս մոր պաշտոնը՝ ի՞նչ ընթացք կտաք Ձեր եկեղեցանվեր ծառայությանը:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Ընդհանրապես ձեր գնահատականի համար՝ իբրև գործունյա և սիրված հոգևորական ներկայացնելու: Այս պարագային ուզում

եմ ասել, որ, որպես Կաթողիկոսական Ընդհանուր Փոխանորդ, պետք է եկեղեցու ընթացիկ գործերի կազմակերպմամբ զբաղվեմ: Բնականաբար, այն խնդիրները, այն հարցերը, որոնք առկա են և հուզում են մեր ժողովրդին ու եկեղեցական կյանքը, պետք է ամփոփվեն, քննարկվեն եկեղեցական համապատասխան կառույցներում և քննարկման արդյունքները ներկայացվեն Հայոց Հայրապետի տնօրինությանը: Ստանալով Նորին Սրբության տնօրինությունը՝ առաջադրված տարբեր հարցերի առնչությամբ, լծվել այդ տնօրինության կենսագործմանը: Այս է լինելու մեր առաքելությունը, այս է լինելու մեր աշխատանքը: Բնականաբար, ընթացիկ գործունեության կազմակերպման ընթացքում կլինեն հարցեր, որոնք լուծելու, կարգավորելու և ընթացք տալու տեսանկյունից մեր իրավասությանց շրջանակներում կլինեն:

ՀԱՐՑ.- Այսօր ի՞նչ վիճակում է Հայ Առաքելական Եկեղեցու կանոնադրության մշակումը:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Հայոց Հայրապետի կողմից ստեղծվել է Հայ Եկեղեցու կանոնադրության կազմման մի հանձնաժողով, որը բավականին երկար աշխատեց այդ կանոնադրության ձևավորման վրա: Այդ հանձնաժողովն այսօր իսկ Հայոց Հայրապետին է ներկայացրել կանոնադրության մի տարբերակ, որը վեհափառ Հայրապետի կողմից պետք է տրամադրվի մեր թեմակալ առաջնորդներին, եպիսկոպոսաց դասին՝ նրանց կարծիքներն ունենալու և, վերջնական խմբագրության ենթարկելուց հետո, ներկայացնելու ինչպես Գերագույն Հոգևոր Խորհուրդ, այնպես էլ Ազգային Ժողով: Ժամկետները պայմանավորված են աշխատանքի ամբողջացմամբ:

ՀԱՐՑ.- Դուք մոտիկից ծանոթ եք Հայաստանյայց Եկեղեցու ամենացավոտ խնդիրներին: Դրանցից ո՞րն է այսօր առաջնայինը:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Կարծում եմ քրիստոնեական քարոզչության գործունեությունը՝ մեր ժողովրդին Մայր Հայրենիքում և Սփյուռքում Ավետարանի ոգով, պատգամներով, բարոյական սկզբունքներով կրթելու, դաստիարակելու գործը: Ահա Հայ Եկեղեցու և հայ հոգևորականի հիմնական և առաջնային առաքելությունը:

ՀԱՐՑ.- Ինչպես գիտեմք, Հայոց Կաթողիկոսն ընտրվում է ցկյանս: Նախընտրական փուլում երբ դրված էր մաս Ձեր թեկնածությունը, ներկայացրել էիք բոլորովին տարբեր ծրագիր: Եթե երկարի փոխանորդության այս շրջանը, Դուք կգործարդեք Ձե՞րը, թե՞ կշարունակեք գործադրել վեհափառ Հայրապետի ծրագիրը:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Ես կարծում եմ, որ Հայոց Հայրապետը և Հայ Եկեղեցու ցանկացած աստիճանի սպասավոր ունի մեկ ծրագիր՝ Հայ Եկեղեցին պայծառացնելու, Հայ Եկեղեցին գորացնելու և իրեն լիարժեք ծառայության մեջ տեսնելու՝ մեր ժողովրդի կյանքում: Կարծում եմ, այդ առումով տարբերություններ չկան, աշխատանքը պետք է կատարվի մեր եկեղեցականների կողմից և իմ կողմից մաս՝ որպես Կաթողիկոսական Ընդհանուր Փոխանորդ՝ միշտ առաջնորդ ունենալով Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին, առաջնորդվելով Հայոց Հայրապետի թեմադրանքներով և հրահանգներով:

ՀԱՐՑ.- Սրբազան Հայր, այս հերթական հարցն առաջադրում ենք՝

եղնելով մաս մեր ընթերցողների շահերից ու հետաքրքրությունից: Վերջին շրջանում պարբերաբար գովազդվում է Կաշպիրովսկու այցելությունը Հայաստան: Ձեր նկատառումները: Չէ՞ որ շատերը գտնում են, թե Կաշպիրովսկին ու նրա միամենքը չար ուժերին են ծառայում:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Բնականաբար գիտեք, որ Կաշպիրովսկու խնդիրը ժամանակին բավականին մեծ աղմուկ բարձրացրեց, և կարծում եմ, որ Եկեղեցու տեսակետը ժամանակին մաս հստակ ձևակերպվեց ու արտահայտվեց, որին ժողովուրդը ծանոթ է: Ինքս ծանոթ չեմ, թե ինչ առաքելությամբ է Կաշպիրովսկին գալիս այստեղ և ինչ գործունեություն պետք է իրականացնի, ու եթե ամհրաժեշտություն նկատվի, որ Եկեղեցին այդ առումով լուսաբանի որոշ հարցեր իր ժողովրդի գավակաց, մեր հավատացյալների, ուրեմն Եկեղեցին իր պարտականությանց կատարման մեջ կլինի:

ՀԱՐԾ.- Օրավուր մեծանում ու տարածում են գտնում տարբեր աղանդներ: Ի՞նչ եք կարծում, Մայր Եկեղեցի՞ն է թույլ, թե՞ նրանք են գորնել, և կամ մեր երկրում կհաղթի՞ արդյոք Եկեղեցին նրանց:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Այսօր իրապես մեր Եկեղեցին և մեր ժողովուրդը ամհանգստացած են աղանդավորական շարժումներով Մայր Հայաստանում: Նրանց հաջողությունները չենք կարող ասել, որ ամբողջապես Հայ Առաքելական Եկեղեցու ոչ յիարժեք գործունեության արդյունք են ու հետևանք, և չենք կարող ասել, որ միայն նյութական միջոցներով մեր ժողովրդի գավակաց հրապուրելու, ստեղծված տնտեսական այս ծանր իրավիճակը շահագործելու արդյունք է: Կարծում եմ, երկու պարագան էլ առկա են: Եկեղեցին ինչ-որ տեղ ամբողջականորեն չի կարողանում իրականացնել իր առաքելությունը մեր ժողովրդի կյանքում՝ չունենալով բավականին թվով հոգևորականներ, չունենալով աղոթատներ, չունենալով մաս ամհրաժեշտ միջոցներ: Մյուս կողմից՝ չկան մաս այն լայն հմարավորությունները, որոնք ունեն այս կամ այն կրոնական գաղափարախոսության, կրոնական քարոզչության, աղանդավորության ներկայացուցիչները: Ես կարծում եմ, որ այս ընթացքում, մեր Հայրենիքի վերանկախացումից հետո, Հայ Առաքելական Եկեղեցին բավականին ընդգրկում գործունեություն իրականացրեց, բավականին միջոցառումներ կյանքի կոչեց, բավականին կառույցներ ստեղծեց, որոնց գործունեությունը, աշխատանքը հույս է ներշնչում, թե մենք կկարողանանք դուրս մղել մեր կյանքից օտարամտալ այդ քարոզչությունները, որոնք առնչություն չունեն մեր ժողովրդի կյանքի, կենցաղի, պատմության, իդեերի, երազների ու նրա մշակույթի հետ: Աղանդավորական գործունեության այդ թվացյալ անվերջությունը կկասեցվի: Այս հույսը, այս հավատն ունենք և այդ իմաստով աշխատում ենք ամել կարելին:

ՀԱՐԾ.- Որպես Կաթողիկոսական Ընդհանուր Փոխանորդ հանդիպե՞լ եք թեմակալ առաջնորդների հետ: Դուք իրավասո՞ւ եք փոփոխություններ անելու, և սպասվո՞ւմ են արդյոք այդպիսիք:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Ինչպես ասացի, Կաթողիկոսական որոշակի իրավասություններ կան, որոնք վերապահված չեն Կաթողիկոսական Ընդհանուր Փոխանորդին: Վերջինիս իրավունքն է Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի

վարչական գործունեության կազմակերպումը, որի մեջ, բնականաբար, կարող են եկեղեցական, թեմական կյանքի հետ առնչվող առանձին նպարագանք լինել՝ ճշանակումներ կամ այլ հարցեր ու խնդիրներ, որոնք մույնպես, ըստ անհրաժեշտության, ըստ պատշաճի պետք է լուծումներ ստանան, երբեմն, եթե մեր իրավասությանց շրջանակների խնդիր կղիտվի մեր կողմից, կկատարենք ինքնուրույն, եթե անհրաժեշտություն կլինի հարցը քննարկել Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամների հետ, կհրավիրվի Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի ժողով, և հարցն այնտեղ կներկայացվի, որոշումը կյանքի կկոչվի Վեհափառ Հայրապետի համապատասխան տնօրինությունն ունենալուց հետո, կամ թեմակալ առաջնորդների հետ, որն էլ կախված է հարցի կարևորությունից: Հարցն իր լուծումը կստանա ըստ կարևորության աստիճանի:

Ինչպես Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամների, այնպես էլ թեմակալ առաջնորդների հետ հանդիպումը պետք է լինի վաղը: Երեկ երեկոյան մենք հանդիպում ունեցանք Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի միաբանների հետ, այսօր՝ աշխատակազմի ներկայացուցիչների, բաժինների վարիչների հետ: Նրանց ևս ներկայացվեց Վեհափառ Հայրապետի Հայրապետական Տնօրինությունը՝ Կաթողիկոսական Ընդհանուր Փոխանորդ ճշանակելու մասին:

ՀԱՐԾ.- Արդեն լուծարվե՞լ է Վանական Խորհուրդը, և ի՞նչ ընթացքի մեջ է Աստղիկ Սրբազանի գործը:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Երեկ առավոտ Վանական Խորհուրդը ողջունեց և փոխանցեց ինձ այն աշխատանքները, որոնք արդեն բավականին ժամանակ տնօրինվում էր Խորհրդի կողմից, և որոնք հետայսու ես պետք է ստանձնեմ ու հետևեմ դրանց կատարմանը: Վեհափառ Հայրապետի կողմից մասնավոր մի գրությամբ գնահատանքի է արժանացել Վանական Խորհրդի գործունեությունը և հրահանգվել, որ լուծարվի այն, ու աշխատանքներն ստանձնի Կաթողիկոսական Ընդհանուր Փոխանորդը:

Ինչպես գիտեք, Աստղիկ Սրբազանի գործը վարույթում է: Հուսով եմ, որ, դատական քննության արդյունքները հայտնի դառնալուց հետո, եկեղեցապատկան իշխանություններն իրենց կեցվածքն ու դիրքորոշումը կճշտեն:

ՀԱՐԾ.- Նախատեսվո՞ւմ է հանդիպում ՀՀ ճախագահի հետ:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Այսօր ևեթ, Վեհափառ Հայրապետի հրահանգով, հանդիպելու եմ ՀՀ ճախագահին և պետք է ներկայացնեմ Նորին Սրբության ճամակը:

ՀԱՐԾ.- Ձեր վերջին հրապարակումներից մեկում ասույժ էիք, թե աղանդավորների դեմ պայքարը Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու գործը չէ, իսկ այսօր գտնույժ եք, որ այն անհրաժեշտ է: Ինչո՞վ են պայմանավորված Ձեր երկու հակամետ կարծիքները:

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Ուրեմն, ցանկանում եմ այսօր լուսաբանել և հստակեցնել իմ մտածումը: Հայ Առաքելական Եկեղեցին պայքար չունի որևէ կրոնական կազմակերպության, որևէ կրոնական քարոզչության դեմ և նրանց նկատմամբ: Հայ Առաքելական Եկեղեցին ունի իր առաքելությունը՝ իր ծառայությունը բերել իր ժողովրդին ամբողջականորեն: Եթե դուք Հայ

Առաքելական Եկեղեցու կողմից իրականացվող գործունեությունը, ծառայությունը մեր հավատացյալների կյանքում դիտում եք որպես պայքար, մենք դիտում ենք որպես Եկեղեցու առաքելություն:

Ես կրկնում եմ, և այս տեսակետը հստակ է ինձ համար. Հայ Առաքելական Եկեղեցին պայքարի մեջ չէ որևէ կրոնական կազմակերպության, քարոզչության հետ: Հայ Առաքելական Եկեղեցին ունի իր գործը, առաքելությունն իր ժողովրդի կյանքում և պետք է լիարժեքորեն կազմակերպի ու իրականացնի. որպեսզի գառամ մորթու տակ գալլեր չներթափանցեն հայ օջախներից ներս և չփորձեն նրանց մոլորեցնել: Հայ հավատացյալները պետք է ամուր կերպով կանգնած լինեն իրենց հայրերի սրբազան հավատքի վրա և առաջնորդվեն նրանց ավանդություններով:

ՀԱՐԾ.- *Որպես Արարատյան Հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ, Դուք, ընդառաջելով լրագրողների ցանկությանը, մախաձեռնեցիք հանդիպումներ թեմակալ առաջնորդների հետ, որպեսզի այս կերպ մեզանից յուրաքանչյուրն ավելի հստակ պատկերացում ունենա Եկեղեցու գործունեության մասին: Նման երկու հանդիպումներ իրականացան: Այդ հանդիպումները շարունակվե՞ր են այսուհետ ևս:*

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Ընդհանրապես եմ այս հարցի համար: Միանշանակ պետք է ասեմ, որ մեր թեմակալ առաջնորդներն ուրախ են և սիրով ողջունեցին այդ գաղափարը, որպեսզի լրագրողներն այցելեն իրենց թեմերը, մոտիկից ծանոթանան ու լուսաբանեն թեմական կյանքը: Այդ գործը բնականաբար պետք է շարունակվի: Եթե մյան ցանկություն կլինի, պարզապես հայտնեք այդ մասին, որպեսզի պայմանավորվածություն ձեռք բերվի, իսկ մենք կնպաստենք, կաջակցենք, որպեսզի այդ հանդիպումները տեղի ունենան: Այս առիթով ուզում եմ նաև հիշեցնել ձեզ այն հայտարարության մասին, որ ժամանակին կատարել ենք, այսինքն՝ ամեն ամսի առաջին երկուշաբթի օրը Արարատյան Հայրապետական թեմում տեղի է ունենում քահանայից հավաք՝ ժողով: Դռները բաց են մեր լրագրողների առջև: Նրանք կարող են գալ և ստանալ իրենց հուզող հարցերի լուսաբանումը: Այս մասին ես հիշեցրեցի՝ նշելու համար, որ թերևս որոշ փոփոխություն կատարվի ժամանակացույցում, որի մասին լրացուցիչ ձեզ տեղյակ կպահվի: Նկատի ունենալով այն հանգամանքը, որ այսուհետ առավոտյան ժամերին պետք է լինեն Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում, այդ ժողովի հրավիրման ժամը կտեղափոխվի օրվա երկրորդ կես, թերևս փոխվի նաև օրը:

ՀԱՐԾ.- *Մոտենում են Նոր տարին և Սուրբ Ծնունդը: Որպես Կաթողիկոսական Ընդհանուր Փոխանորդ ի՞նչ ծրագրեր ունեք:*

ՊԱՏԱՍԽԱՆ.- Սուրբ Ծննդյան տոնը Հայաստանյայց Եկեղեցու մեծագույն տոներից մեկն է: Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը, ինչպես միշտ, այս տարի ևս ըստ պատշաճի, մեծ շուքով, համդիսավորությամբ կտոնախմբի այն՝ մեր ժողովրդի հավատավոր զավակաց հետ միասին: Թեմակալ առաջնորդների կողմից թեմերում կիրականացվեն առանձին ձեռնարկներ: Արարատյան Հայրապետական թեմում ևս մույնը կլինի: Տեղական իշխանությունների հետ միասնաբար, համագործակցելով, զանազան միջոցառումներ

կկազմակերպվեն և կանցկացվեն: Իսկ այստեղ, Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում, Սուրբ Պատարագ կմատուցվի:

Հավարտ ասույիսի, շարունակելով լրագրողներին ուղղված իր խոսքը, Կաթողիկոսական Ընդհանուր Փոխանորդն ի մասնավորի ասաց.

«Վստահ եմ, որ թերևս շատ հարցեր ձեզ համար տակավին մնում են լուսարանման կարոտ, շատ բաներ թերևս ամբողջականորեն չեն երկայացվեցին, որովհետև ժամանակը շատ կարճ էր: Տակավին ես ընդհանուր պատկերը չունեմ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի գործունեության, առանձին բաժինների, առանձին ոլորտների և ավելի շատ ասելիք կունենամ, երբ կծանոթանամ այս ամենին, մասնավորապես կրոնական քարոզչությանը, քրիստոնեական դաստիարակությանը, ինչպես նաև մեր թեմերի գործունեությանը: Վստահաբար պետք է ենթադրենք, որ, իբրև Կաթողիկոսական Ընդհանուր Փոխանորդ, ընթացիկ գործերը վարելով, միաժամանակ պետք է մտածումներ, ծրագրեր մշակեմ և առաջադրեմ Հայոց Հայրապետին, որպեսզի դրանք կյանքի կոչվեն, և որոնք մպատակաուղղված կլինեն մեր Եկեղեցու առաքելության ամբողջական կատարմանը, Եկեղեցու պայծառացմանը, զորացմանը, մեր ժողովրդի հավատքի ամրապնդմանը: Կարծում եմ, այս իմաստով մեր հանդիպումները պետք է շարունակական լինեն: Մենք պարբերաբար առիթներ կունենանք միմյանց հետ հանդիպելու»:

Հրաժեշտից առաջ լրագրողները, որպես անդրամիկ հանդիպման գեղեցիկ հուշ, Փոխանորդ Սրբազան Հորից մվեր ստացան Պիոն Հակոբյանի աշխատասիրությամբ, Մայր Աթոռի տպարանում բոլորովին վերջերս հրատարակված, Գալուստ Տեր-Մկրտչյանի «Հայագիտական ուսումնասիրություններ»-ի Բ հատորը:

ՄԱՐԻԱՄ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ